

U P U T S T V O

ZA SPROVOĐENJE NEPOSREDNIH IZBORA ZA ČLANOVE NACIONALNIH SAVETA NACIONALNIH MANJINA*

(prečišćen tekst)

I. UVODNA ODREDBA

Član 1.

Ovim uputstvom bliže se uređuje postupak sprovođenja neposrednih izbora za članove nacionalnih saveta nacionalnih manjina (u daljem tekstu: izbori).

II. ORGANI I TELA ZA SPROVOĐENJE IZBORA

Član 2.

Organi za sprovođenje izbora su Republička izborna komisija i birački odbori.

Republička izborna komisija

Član 3.

(1) Republička izborna komisija (u daljem tekstu: Komisija) obavlja poslove koji su određeni Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina i ovim uputstvom.

(2) Komisija može da ovlasti svog člana ili zamenika člana (u daljem tekstu: Koordinator) da u upravnom okrugu i gradu Beogradu obavlja u ime Komisije pojedine radnje koje su vezane za organizaciju i pripremu izbora.

Radna tela Komisije

Član 4.

(1) Za pružanje tehničke pomoći u organizovanju izbora, Komisija obrazuje radna tela Komisije (u daljem tekstu: radna tela).

(2) Radno telo se obrazuje za područje jedne ili više jedinica lokalne samouprave, kao i za područje jedne ili više gradskih opština grada Beograda.

(3) Radna tela nisu organi za sprovođenje izbora, već isključivo obavljaju poslove koji su predviđeni ovim uputstvom.

(4) Radna tela se staraju o uređenju biračkih mesta, organizuju obuku biračkih odbora za sprovođenje glasanja, primaju izborni materijal od Koordinatora, predaju izborni materijal biračkim odborima pre glasanja, preuzimaju izborni materijal od biračkih odbora posle glasanja i predaju ga Koordinatoru.

(5) Koordinator su dužni da, najkasnije prilikom primopredaje izbornog materijala pre glasanja, obave obuku članova radnih tela i koordinatora radnih tela sa teritorije upravnog okruga za koji su ovlašćeni.

---

* „Службени гласник РС“, број 57/18

Sastav radnog tela

Član 5.

(1) Radno telo čine članovi imenovani na predlog načelnika opštinske/gradske uprave, odnosno načelnika opštinske/gradske uprave nadležne za izborne poslove i načelnika opštinske uprave gradske opštine grada Beograda (u daljem tekstu: načelnik uprave) iz reda lica sa visokim obrazovanjem zaposlenih u opštinskoj/gradskoj upravi. Prilikom predlaganja kandidata za članove radnih tela, prednost treba dati licima upisanim u posebne biračke spiskove nacionalnih manjina koja imaju završen pravni fakultet i iskustvo u sprovođenju izbora.

(2) Ako se radno telo obrazuje za područje jedne jedinice lokalne samouprave koja ima do 10 biračkih mesta, radno telo ima tri člana.

(3) Ako se radno telo obrazuje za područje jedne jedinice lokalne samouprave koja ima od 10 do 20 biračkih mesta, radno telo ima pet članova.

(4) Ako se radno telo obrazuje za područje jedne jedinice lokalne samouprave koja ima preko 20 biračkih mesta, radno telo ima sedam članova.

(5) Ako se radno telo obrazuje za područje više jedinica lokalne samouprave, odnosno više gradskih opština grada Beograda, radno telo ima onoliko članova koliko jedinica lokalne samouprave, odnosno gradskih opština obuhvata, koji se imenuju na predlog načelnika uprava svake od obuhvaćenih jedinica lokalne samouprave.

(6) U sastav radnog tela ulazi i načelnik uprave.

(7) Ako se radno telo obrazuje za područje više jedinica lokalne samouprave, odnosno više gradskih opština grada Beograda, u sastav radnog tela ulaze načelnici uprava tih jedinica lokalne samouprave, odnosno gradskih opština.

(8) Ukoliko načelnik uprave nije u mogućnosti da obavlja dužnosti člana radnog tela, u radno telo ulazi njegov zamenik. Ukoliko ni zamenik načelnika uprave nije u mogućnosti da obavlja dužnosti člana radnog tela, načelnik uprave će u sastav radnog tela predložiti lice zaposleno u opštinskoj/gradskoj upravi odgovarajuće za vršenje dužnosti člana radnog tela.

(9) Načelnik uprave obezbeđuje uslove za rad radnog tela i koordinira njegov rad.

(10) Rad radnog tela obrazovanog za područje više jedinica lokalne samouprave, odnosno više gradskih opština grada Beograda, koordinira načelnik uprave jedinice lokalne samouprave, odnosno gradske opštine sa najvećim brojem birača upisanih u posebne biračke spiskove nacionalnih manjina.

Član 6.

Komisija posebnom odlukom utvrđuje broj, sastav i područje rada radnih tela, najkasnije 30 dana pre dana održavanja izbora.

Član 7.

(1) Predloge za imenovanje članova radnih tela, načelnici uprava podnose Komisiji u roku od pet dana od dana donošenja odluke iz člana 6. ovog uputstva.

(2) Predlog za imenovanje treba da sadrži: ime i prezime, zanimanje, prebivalište i adresu stana, broj mobilnog telefona za kontakt i adresu za prijem elektronske pošte.

(3) Koordinator je ovlašćen da predloži izmenu predloga načelnika uprave za imenovanje člana radnog tela, pri čemu je dužan da takav predlog obrazloži.

(4) Ako načelnik uprave blagovremeno ne predloži nekog člana radnog tela, Komisija će za člana radnog tela imenovati lice odgovarajuće za vršenje ove dužnosti.

(5) Komisija obrazuje radna tela najkasnije 20 dana pre dana održavanja izbora.

Sastav biračkog odbora

Član 8.

(1) Birački odbor čine predsednik, četiri člana i njihovi zamenici, imenovani na predlog načelnika uprave.

(2) Za predsednika biračkog odbora i zamenika predsednika biračkog odbora imenuju se lica zaposlena u javnom sektoru (državni organi, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanove, javna preduzeća).

(3) Prilikom predlaganja predsednika, zamenika predsednika, članova i zamenika članova biračkih odbora, prednost treba dati licima upisanim u posebne biračke spiskove nacionalnih manjina.

(4) Prilikom predlaganja predsednika biračkog odbora, prednost treba dati licu koje ima visoko obrazovanje i iskustvo u sprovođenju izbora.

(5) Prilikom predlaganja lica u biračke odbore, načelnici uprava treba da vode računa o ravnomernoj zastupljenosti polova.

(6) Komisija na svojoj internet stranici objavljuje polnu strukturu biračkih odbora, ukupno i posebno po jedinicima lokalne samouprave.

Član 9.

(1) Predsednike, zamenike predsednika, članove i zamenike članova biračkih odbora imenuje Komisija.

(2) Rešenje o obrazovanju biračkih odbora i imenovanju predsednika i članova biračkih odbora i njihovih zamenika Komisija donosi najkasnije deset dana pre dana održavanja izbora.

(3) Radno telo je dužno da, najkasnije dva dana pre dana održavanja izbora, organizuje obuku biračkih odbora za sprovođenje glasanja na

biračkom mestu i primeni pravila o radu biračkih odbora. Ukoliko se na biračkom mestu istovremeno sprovode izbori za članove više nacionalnih saveta, radno telo će na obuci toj okolnosti posvetiti posebnu pažnju. Radno telo je dužno da o sprovedenoj obuci podnese pismeni izveštaj Komisiji, koji treba da sadrži podatke o vremenu i mestu održavanja obuke, imenima prisutnih članova biračkih odbora, kratak prikaz toka obuke i pitanja koja su posebno razmatrana ili eventualno ocenjena kao sporna.

Član 10.

(1) Predlog za imenovanje predsednika, zamenika predsednika, članova i zamenika članova biračkih odbora načelnici uprava dostavljaju Komisiji najkasnije 15 dana pre dana održavanja izbora.

(2) U predlogu za imenovanje navode se sledeći podaci o predloženim licima: ime i prezime, ime jednog roditelja, jedinstveni matični broj građana (u daljem tekstu: JMBG), prebivalište i adresa stana i broj telefona.

(3) Koordinator je ovlašćen da predloži izmenu predloga načelnika uprave za imenovanje člana biračkog odbora, pri čemu je dužan da takav predlog obrazloži.

(4) Ako načelnik uprave blagovremeno ne predloži neko lice u birački odbor, Komisija će u birački odbor imenovati lice odgovarajuće za vršenje dužnosti u biračkom odboru.

Zakonska ograničenja

Član 11.

(1) Jedno lice može da bude član samo jednog biračkog odbora.

(2) Prilikom predlaganja imenovanja i zamene članova biračkog odbora, načelnik uprave je dužan da pazi na zakonska ograničenja u pogledu članstva u biračkom odboru.

Zamena člana biračkog odbora

Član 12.

Zamenu člana biračkog odbora vrši Komisija na predlog načelnika uprave, najkasnije pet dana pre dana održavanja izbora.

III. PODNOŠENJE IZBORNE LISTE

Ko može da podnese izbornu listu

Član 13.

(1) Izbornu listu kandidata za članove nacionalnog saveta (u daljem tekstu: izborna lista) može podneti: grupa birača upisanih u poseban birački spisak, udruženje čiji se ciljevi ostvaruju u oblasti zaštite prava nacionalne manjine i registrovana politička stranka nacionalne manjine (u daljem tekstu: predlagač izborne liste).

(2) Grupu birača obrazuju najmanje tri birača upisana u poseban birački spisak nacionalne manjine čiji se nacionalni savet bira.

(3) Grupa birača obrazuje se pismenim sporazumom overenim u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa. Sporazum o obrazovanju grupe birača obavezno sadrži ciljeve obrazovanja grupe birača, podatke o licima koja su je obrazovala (ime i prezime, JMBG i prebivalište i adresa stana, navedeni prema podacima iz lične karte) i lice koje je određeno da zastupa grupu birača. U sporazumu se navodi i: naziv grupe birača, ako je određen, za izbor kog nacionalnog saveta se grupa birača obrazuje, kao i naziv izborne liste koja se podnosi (koji sadrži i nosioca izborne liste, ako je određen).

(4) Sporazum o obrazovanju grupe birača sačinjava se na srpskom jeziku, ćirilčkim pismom, a može da se sačini i na jeziku i pismu nacionalne manjine, tako što bi svaki član sporazuma sadržao prvo tekst na srpskom jeziku i ćirilčkim pismom a ispod taj tekst naveden na jeziku i pismu nacionalne manjine.

(5) Izbornu listu u ime grupe birača podnosi lice određeno da zastupa grupu birača, ili lice koje on za to ovlasti, na obrascu koji propisuje Komisija.

(6) Izbornu listu u ime udruženja podnosi zastupnik udruženja upisan u Registar udruženja, ili lice koje on za to ovlasti, na obrascu koji propisuje Komisija.

(7) Izbornu listu u ime političke stranke nacionalne manjine podnosi zastupnik političke stranke upisan u Registar političkih stranaka, ili lice koje on za to ovlasti, na obrascu koji propisuje Komisija.

(8) Lice koje je ovlašćeno da podnese izbornu listu, ovlašćeno je i da u ime predlagača izborne liste vrši sve druge radnje u izborima, osim ako predlagač izborne liste drukčije ne odredi i o tome pismeno obavesti Komisiju.

Rok za podnošenje izborne liste

Član 14.

Izborne liste podnose se Komisiji u zgradi Narodne skupštine u Beogradu, Ulica kralja Milana 14, najkasnije 15 dana pre dana održavanja izbora.

Sadržina izborne liste

Član 15.

(1) Izborna lista podnosi se na obrascu koji propisuje Komisija, u pismenoj i elektronskoj formi (CD ili DVD).

(2) Sadržina izborne liste u pismenoj formi i izborne liste u elektronskoj formi mora biti istovetna.

(3) Izborna lista sadrži:

1) naziv predlagača izborne liste;

2) naziv izborne liste, koji može da sadrži i ime i prezime nekog lica (nosilac izborne liste);

3) podatke o svim kandidatima za članove nacionalnog saveta (redni broj na izornoj listi, ime i prezime, JMBG, zanimanje, prebivalište i adresa stana kandidata);

4) ime i prezime i potpis lica koje podnosi izbornu listu.

(4) Na izbornoj listi mora da se nalazi najmanje jedna trećina kandidata od broja članova nacionalnog saveta koji se bira, a najviše onoliko kandidata koliko se članova nacionalnog saveta bira.

(5) Kandidat može biti samo ono lice koje je upisano u poseban birački spisak nacionalne manjine čiji se nacionalni savet bira.

(6) Ime i prezime kandidata navode se u izbornoj listi prema srpskom pravopisu i ćirilčkim pismom, a mogu da budu navedeni i prema pravopisu i pismu nacionalne manjine, pri čemu redosled određuje predlagač.

(7) Na izbornoj listi među svaka tri kandidata po redosledu na izbornoj listi (prva tri mesta, druga tri mesta i tako do kraja liste) mora da bude najmanje po jedan kandidat – pripadnik onog pola koji je manje zastupljen na izbornoj listi.

(8) Ako izborna lista ne ispunjava sadržinske uslove iz ovog člana, smatraće se da sadrži nedostatke za proglašenje.

Naziv predlagača izborne liste

Član 16.

(1) Ako izbornu listu podnosi grupa birača, naziv predlagača mora da na početku naziva sadrži oznaku „Grupa birača”. Ako grupa birača ima naziv, dužna je da u izbornoj listi kao naziv predlagača, posle oznake „Grupa birača”, navede svoj naziv iz sporazuma o obrazovanju grupe birača. Naziv grupe birača ne može da sadrži reči „stranka” ili „udruženje” ni u jednom padežu, niti naziv registrovane političke stranke ili registrovanog udruženja.

(2) Ako izbornu listu podnosi udruženje, dužno je da u izbornoj listi svoj naziv kao predlagača izborne liste navede prema nazivu iz akta o registraciji udruženja.

(3) Ako izbornu listu podnosi politička stranka nacionalne manjine, dužna je da u izbornoj listi svoj naziv kao predlagača izborne liste navede prema nazivu iz akta o registraciji političke stranke.

Naziv izborne liste

Član 17.

(1) Izborna lista ima naziv koji određuje predlagač izborne liste.

(2) U naziv izborne liste može se uključiti i ime i prezime jednog lica (nosilac izborne liste), uz njegovu pismenu saglasnost, datu na obrascu koji propisuje Komisija.

(3) Naziv izborne liste ne može da sadrži imena istorijskih i izmišljenih ličnosti.

(4) Ako izbornu listu predlaže grupa birača, naziv izborne liste sadrži naziv utvrđen sporazumom o obrazovanju grupe birača. Naziv izborne liste grupe birača ne može da sadrži reči „udruženje” i „stranka” ni u jednom padežu, niti naziv registrovanog udruženja ili registrovane političke stranke.

(5) Ako izbornu listu predlaže udruženje, naziv izborne liste može da sadrži naziv udruženja, koji se navodi prema nazivu udruženja iz akta o njegovoj registraciji.

(6) Ako izbornu listu predlaže politička stranka nacionalne manjine, naziv izborne liste mora da sadrži naziv političke stranke iz akta o njenoj registraciji.

(7) Naziv izborne liste koju predlaže grupa birača ili udruženje ne može da upućuje na naziv crkve i verske zajednice.

(8) Naziv izborne liste navodi se na srpskom jeziku i ćirilčkim pismom, a može se navesti i na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Dokumentacija koja se dostavlja uz izbornu listu

Član 18.

(1) Uz izbornu listu prilaže se sledeća dokumentacija:

1) izjava svakog kandidata da prihvata kandidaturu za člana nacionalnog saveta, overena u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa, na obrascu koji propisuje Komisija;

2) saglasnost nosioca izborne liste (ako je određen) da bude nosilac izborne liste, na obrascu koji propisuje Komisija;

3) ovlašćenje lica koje je predlagač ovlastio da podnese izbornu listu, na obrascu koji propisuje Komisija, ako izbornu listu podnosi udruženje ili politička stranka nacionalne manjine;

4) izjave birača da podržavaju izbornu listu, overene u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa. Izjave birača moraju biti sortirane po azbučnom redu prezimena javnih beležnika koji su overili potpise. Izjave birača koje su na teritoriji gradova/opština gde nisu imenovani javni beležnici overene u osnovnim sudovima, sudskim jedinicama i prijemnim kancelarijama osnovnih sudova razvrstavaju se po azbučnom redu grada/opštine na čijoj teritoriji su overene;

5) spisak birača koji podržavaju izbornu listu, sređen po azbučnom redu prezimena birača, izrađen u pismenom i elektronskom obliku (CD ili DVD), tako da spisak u oba oblika bude istovetan, a koji potpisuje lica koje podnosi izbornu listu, na obrascu koji propisuje Komisija. Spisak u elektronskom obliku treba da bude izrađen u Excel programu u tabeli objavljenoj na internet stranici Komisije www.rik.parlament.gov.rs;

6) overen sporazum o obrazovanju grupe birača, ako izbornu listu predlaže grupa birača;

7) overena kopija statuta udruženja, ako izbornu listu predlaže udruženje.

(2) Izbornu listu svojim potpisima mora podržati najmanje 1%, a ne manje od 50 birača upisanih u poseban birački spisak nacionalne manjine čiji se nacionalni savet bira.

(3) Za utvrđivanje najmanjeg broja potpisa birača potrebnog za podršku izornoj listi, merodavno je rešenje ministarstva nadležnog za vođenje posebnog biračkog spiska o privremenom zaključenju posebnog biračkog spiska.

(4) Birač može svojim potpisom podržati izbornu listu samo jednog predlagača.

(5) Obrasce za podnošenje izborne liste propisuje Komisija posebnim aktom i objavljuje ih u roku od pet dana od donošenja odluke o raspisivanju izbora.

Nedostaci izborne liste

Član 19.

(1) Kada Komisija utvrdi da izborna lista nije podneta blagovremeno, doneće rešenje o odbacivanju izborne liste.

(2) Kada Komisija utvrdi da izborna lista sadrži nedostatke koji onemogućuju proglašenje izborne liste, doneće, u roku od 24 časa od prijema izborne liste, zaključak kojim se predlagaču izborne liste nalaže da, najkasnije u roku od 48 časova od časa dostavljanja zaključka, otkloni te nedostatke. U zaključku se predlagaču izborne liste ukazuje na način otklanjanja nedostataka.

(3) Kada Komisija utvrdi da izborna lista sadrži nedostatke, odnosno ako utvrdi da nedostaci nisu otklonjeni, ili nisu otklonjeni u propisanom roku, doneće u narednih 48 časova rešenje o odbijanju proglašenja izborne liste.

Proglašenje izborne liste

Član 20.

(1) Komisija proglašava izbornu listu predlagača odmah po prijemu izborne liste i prateće dokumentacije, a najkasnije u roku od 24 časa od prijema izborne liste.

(2) Rešenje o proglašenju izborne liste iz stava 1. ovog člana Komisija dostavlja bez odlaganja predlagaču.

(3) Predlagač proglašene izborne liste može povući izbornu listu najkasnije do dana utvrđivanja zbirne izborne liste.

Član 21.

(1) U slučaju da se za izbore za članove određenog nacionalnog saveta ne prijavi nijedna izborna lista, odnosno da nijedna prijavljena izborna lista ne bude proglašena, Komisija donosi rešenje o obustavljanju postupka izbora članova tog nacionalnog saveta.

(2) Kada rešenje o obustavljanju postupka izbora članova nacionalnog saveta postane pravnosnažno, Komisija o njemu obaveštava ministarstvo nadležno za ljudska i manjinska prava.

IV. ZBIRNA IZBORNA LISTA

Član 22.

(1) Zbirna izborna lista za izbor svakog nacionalnog saveta posebno, sadrži sve izborne liste, sa ličnim imenima svih kandidata i podacima o godini rođenja, zanimanju i prebivalištu.

(2) Redosled izbornih lista na zbirnoj izornoj listi utvrđuje se prema redosledu njihovog proglašavanja.

(3) Komisija utvrđuje zbirne izborne liste kandidata za članove svakog nacionalnog saveta posebno i objavljuje ih u „Službenom glasniku Republike Srbije“, najkasnije 10 dana pre dana održavanja izbora.

Član 23.

(1) Komisija neće utvrditi zbirnu izbornu listu ako broj kandidata na proglašenim izbornim listama bude manji od broja članova nacionalnog saveta koji se bira.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, Komisija donosi rešenje o obustavljanju postupka izbora članova tog nacionalnog saveta.

(3) Kada rešenje o obustavljanju postupka izbora članova nacionalnog saveta postane pravnosnažno, Komisija o njemu obaveštava ministarstvo nadležno za ljudska i manjinska prava.

V. BIRAČKA MESTA

Nadležnost za određivanje biračkih mesta

Član 24.

(1) Komisija određuje i oglašava u „Službenom glasniku Republike Srbije“ biračka mesta na kojima će se glasati na izborima, nakasnije 20 dana pre dana održavanja izbora.

(2) Komisija određuje biračka mesta u saradnji sa opštinskim/gradskim upravama, odnosno opštinskim upravama gradskih opština grada Beograda (u daljem tekstu: opštinske/gradske uprave).

(3) Biračka mesta unutar zavoda za izvršenje zavodskih sankcija određuju se u skladu sa primljenim podacima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa o broju birača koji će se na dan izbora nalaziti u pritvoru ili izdržavanju zavodske sankcije, koji se Komisiji dostavljaju najkasnije 25 dana pre dana održavanja izbora.

(4) Komisija, u saradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove odbrane i opštinskim/gradskim upravama, određuje na kojim će već određenim biračkim mestima glasati birači koji će na dan izbora biti na odsluženju vojnog roka, vojnoj vežbi ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije.

Način određivanja biračkih mesta

Član 25.

(1) Biračko mesto određuje se za glasanje najmanje 100, a najviše 2.500 birača.

(2) U izuzetnim slučajevima, može se odrediti biračko mesto i za glasanje manje od 100 birača, ako bi, zbog prostorne udaljenosti ili nepovoljnog geografskog položaja, biračima glasanje na drugom biračkom mestu bilo znatno otežano.

(3) Biračko mesto može da obuhvati područje jedne ili više jedinica lokalne samouprave, deo naseljenog mesta, jedno naseljeno mesto ili više naseljenih mesta.

(4) Za svako biračko mesto određuje se: broj biračkog mesta, naziv biračkog mesta, adresa biračkog mesta i područje s kojeg glasaju birači na tom biračkom mestu.

(5) Za biračka mesta se, po pravilu, određuju prostorije u javnoj svojini, a samo izuzetno i prostorije u privatnoj svojini.

(6) Predlog opštinske/gradske uprave da biračko mesto bude u objektu u privatnoj svojini mora biti obrazložen.

(7) Biračko mesto ne može da bude u objektu u vlasništvu političke stranke ili koji koristi politička stranka, kao i objektu u vlasništvu kandidata za člana nacionalnog saveta, ili člana njegove porodice.

(8) Prilikom određivanja biračkog mesta, vodiće se računa da biračko mesto bude pristupačno osobama sa invaliditetom.

(9) Za biračka mesta se, gde god je to moguće, određuju prostorije u prizemlju/parteru objekta u kojem se nalazi biračko mesto.

(10) Svi objekti u kojima se nalaze prostorije određene kao biračka mesta, bez obzira na to da li su u javnoj ili privatnoj svojini, dok traje glasanje smatraju se objektima u javnoj upotrebi, u smislu Zakona o kretanju uz pomoć psa vodiča („Službeni glasnik RS“, broj 29/15).

Uređivanje biračkih mesta

Član 26.

(1) Radno telo je dužno da u saradnji sa opštinskom/gradskom upravom blagovremeno obezbedi da prostor koji je određen kao biračko mesto bude pripremljen i otvoren za glasanje.

(2) Prostorija za glasanje mora da bude uređena na način koji omogućuje tajnost glasanja, u skladu sa pravilima o radu biračkih odbora.

(3) Na biračkom mestu vidno se ističu broj i naziv biračkog mesta, narodna zastava Republike Srbije, zbirne izborne liste kandidata za članove nacionalnih saveta i izvod iz rešenja o određivanju biračkih mesta.

(4) Na biračkom mestu i na 50 metara od biračkog mesta zabranjeno je isticanje simbola predlagača izbornih lista i drugog izbornog propagandnog materijala.

(5) Birački odbor obezbediće licima koja nadgledaju, odnosno prate rad biračkog odbora (predstavnicima predlagača proglašanih izbornih lista i posmatračima) odgovarajuće mesto sa koga mogu da prate tok glasanja i utvrđivanje rezultata glasanja.

VI. POSEBNI BIRAČKI SPISKOVI

Upis i promene u posebnom biračkom spisku

Član 27.

(1) Opštinska/gradska uprava koja je nadležna za ažuriranje dela posebnog biračkog spiska određene nacionalne manjine, vrši upis birača koji nisu upisani u poseban birački spisak, kao i promenu podataka u posebnom biračkom spisku, sve do njegovog zaključenja, odnosno najkasnije 15 dana pre dana održavanja izbora.

(2) Od zaključenja posebnih biračkih spiskova nacionalnih manjina (u daljem tekstu: birački spisak), pa do 72 časa pre dana održavanja izbora, upis birača koji nisu upisani u birački spisak i promene u biračkom spisku vrši ministarstvo nadležno za vođenje biračkog spiska.

Zaključenje biračkog spiska i objavljivanje ukupnog broja birača

Član 28.

(1) Ministarstvo nadležno za vođenje biračkog spiska rešenjem zaključuje birački spisak 15 dana pre dana održavanja izbora i u rešenju utvrđuje ukupan broj birača za svaku nacionalnu manjinu, kao i broj birača po biračkim mestima, i to ukupno za svako biračko mesto i razvrstano po nacionalnim manjinama.

(2) U ukupan broj birača ne ulazi broj birača koji su upisani u posebne izvode iz biračkog spiska za glasanje birača koji će se na dan izbora nalaziti na odsluženju vojnog roka, na vojnoj vežbi, ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije, odnosno birača koji će se na dan izbora nalaziti u pritvoru ili izdržavanju zavodskih sankcija.

(3) Rešenje o zaključenju biračkog spiska ministarstvo nadležno za vođenje biračkog spiska objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“ u roku od 24 časa od njegovog donošenja i dostavlja ga Komisiji.

Dostavljanje izvoda iz biračkog spiska

Član 29.

Ministarstvo nadležno za vođenje biračkog spiska sastavlja overene izvode iz biračkog spiska i posebne izvode iz biračkog spiska za svako biračko mesto i svaku nacionalnu manjinu i dostavlja ih Komisiji u roku od 48 časova od zaključenja biračkog spiska.

Dostava rešenja o naknadnim promenama u biračkom spisku

Član 30.

(1) Ministarstvo nadležno za vođenje biračkog spiska dostavlja Komisiji sva rešenja na kojima se zasnivaju promene u biračkom spisku, koje je donelo od zaključenja biračkog spiska do 72 časa pre dana održavanja izbora.

(2) U slučaju da se rešenjem o izmeni podataka u biračkom spisku menja biračko mesto na kojem birač glasa, to rešenje mora da sadrži oznaku i biračkog mesta sa kojeg se birač briše i oznaku biračkog mesta na koje se birač upisuje.

Unos podataka iz rešenja o naknadnim promenama u biračkom spisku

Član 31.

(1) Komisija, na osnovu rešenja ministarstva nadležnog za vođenje biračkog spiska iz člana 30. ovog uputstva, unosi izmene u izvode iz biračkog spiska i posebne izvode iz biračkog spiska, uzimajući u obzir samo ona rešenja koja je primila najmanje 48 časova pre dana održavanja izbora.

(2) Upis promena u izvod iz biračkog spiska i poseban izvod iz posebnog biračkog spiska unosi se prema podacima iz rešenja na kojima se zasnivaju promene u biračkom spisku, počev od rednog broja 1, na kraju izvoda iz biračkog spiska, na posebnoj strani, pod nazivom: „Naknadne promene”.

Utvrđivanje i objavljivanje konačnog broja birača

Član 32.

Komisija, odmah nakon unosa izmena iz člana 30. ovog uputstva, utvrđuje i objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“ konačan broj birača za svaku nacionalnu manjinu, kao i broj birača po biračkim mestima, i to ukupan za svako biračko mesto i razvrstan po nacionalnim manjinama.

VII. OBAVEŠTENJE O DANU I VREMENU ODRŽAVANJA IZBORA

Član 33.

(1) Dostavu obaveštenja biračima o danu i vremenu održavanja izbora, sa brojem i adresom biračkog mesta na kome birač glasa i brojem pod kojim je upisan u izvod iz biračkog spiska, vrši opštinska/gradska uprava.

(2) Dostava obaveštenja iz stava 1. ovog člana vrši se najkasnije pet dana pre dana održavanja izbora.

VIII. PREDAJA IZBORNOG MATERIJALA BIRAČKIM ODBORIMA PRE GLASANJA

Obezbeđivanje izbornog materijala

Član 34.

(1) Izborni materijal za sprovođenje izbora obezbeđuje Komisija.

(2) Opštinske/gradske uprave za svaki birački odbor blagovremeno obezbeđuju:

- 1) glasačku kutiju;
- 2) paravane za obezbeđivanje tajnosti glasanja;
- 3) dva spreja za obeležavanje prsta birača;
- 4) dve UV lampe;
- 5) vreću za odlaganje izbornog materijala, sigurnosne zatvornice za pečačenje vreće i nalepnicu za obeležavanje vreće;
- 6) pribor za pisanje;
- 7) pribor za pečačenje glasačkih kutija i drugog izbornog materijala (pečat i pečatni vosak);
- 8) koverta za odlaganje glasačkih listića i potvrda o izbornom pravu za glasanje van biračkog mesta;
- 9) ostali materijal (makaze, selotejp, baterije, lenjir i dr).

(3) Opštinske/gradske uprave i uprave gradskih opština grada Beograda dužne su da blagovremeno obezbede prostor za bezbedno čuvanje izbornog materijala i da se staraju o tome da prostor koji je određen kao biračko mesto bude uređen na način koji je propisan zakonom, pravilima o radu biračkih odbora i ovim uputstvom i otvoren za glasanje.

Član 35.

(1) Komisija za svaki birački odbor obezbeđuje sledeći izborni materijal:

- 1) zbirne izborne liste kandidata za članove svakog nacionalnog saveta koji se bira na biračkom mestu;
- 2) rešenje o određivanju biračkog mesta (izvod);

- 3) rešenje o obrazovanju biračkog odbora;
  - 4) izvode iz biračkog spiska za glasanje na biračkom mestu za svaki nacionalni savet koji se bira na biračkom mestu, uključujući i posebne izvode za glasanje birača u pritvoru ili izdržavanju završne sankcije;
  - 5) posebne izvode iz biračkog spiska za glasanje birača na odsluženju vojnog roka, vojnoj vežbi ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije;
  - 6) potreban broj glasačkih listića, koji odgovara broju birača koji su upisani u izvode iz tač. 4) i 5) ovog člana;
  - 7) kontrolni list za proveru ispravnosti glasačke kutije;
  - 8) obrazac potvrde o izbornom pravu za glasanje van biračkog mesta;
  - 9) obrasce zapisnika o radu biračkog odbora na sprovođenju glasanja i utvrđivanju rezultata glasanja na izborima za članove svakog nacionalnog saveta koji se bira na biračkom mestu (u daljem tekstu: Zapisnik o radu biračkog odbora), u šest primeraka;
  - 10) obrazac evidencije o prisustvu članova i zamenika članova biračkog odbora na biračkom mestu;
  - 11) spiskove predstavnika predlagača izbornih lista za nadgledanje rada biračkih odbora;
  - 12) ovlašćenja posmatrača za praćenje rada biračkih odbora;
  - 13) pravila o radu biračkih odbora;
  - 14) narodnu zastavu Republike Srbije;
  - 15) identifikacione kartice za članove biračkih odbora.
- (2) Materijal iz stava 1. tač. 8), 11) i 12) ovog člana, radno telo predaje opštinskoj/gradskoj upravi, koja ga umnožava u potreban broj primeraka.

Predaja izbornog materijala preko radnog tela

Član 36.

- (1) Štampani izborni materijal Koordinator preuzima od Javnog preduzeća „Službeni glasnik“ najkasnije 72 časa pre dana održavanja izbora.
- (2) Izborni materijal iz člana 35. ovog uputstva, Koordinator radnom telu predaje u sedištu upravnog okruga, a za grad Beograd u štampariji Javnog preduzeća „Službeni glasnik“.
- (3) Predaja iz stava 2. ovog člana vrši se najkasnije 72 časa pre dana održavanja izbora. O obavljenoj primopredaji izbornog materijala sačinjava se zapisnik na obrascu koji propisuje Komisija.
- (4) Radno telo primljeni materijal, zajedno s materijalom iz člana 34. ovog uputstva, koji je obezbedila opštinska/gradska uprava, odnosno uprava gradske opštine Beograda, predaje biračkim odborima u sedištu opštine/grada, najkasnije 48 časova pre dana održavanja izbora. O obavljenoj primopredaji izbornog materijala sačinjava se zapisnik na obrascu koji propisuje Komisija, čiji jedan primerak opštinska/gradska uprava čuva najmanje četiri godine.
- (5) Nakon predaje izbornog materijala biračkim odborima, izborni materijal se stavlja u vreću za odlaganje izbornog materijala, koja se u prisustvu članova radnog tela i biračkog odbora pečati sigurnosnom zatvornicom, čiji se

serijski broj upisuje u zapisnik o primopredaji iz stava 4. ovog člana. Vreća sa izbornim materijalom ne sme se otvarati pre nego što se birački odbor na dan glasanja okupi na biračkom mestu.

IX. PREDAJA IZBORNOG MATERIJALA KOMISIJI POSLE GLASANJA

Predaja izbornog materijala preko radnog tela

Član 37.

(1) Pošto utvrdi rezultate glasanja na biračkom mestu, birački odbor bez odlaganja predaje radnom telu u zgradi opštine/grada, sledeći izborni materijal:

1) prve primerke zapisnika o radu biračkog odbora na sprovođenju glasanja i utvrđivanju rezultata glasanja na izborima za članove svakog nacionalnog saveta koji su birani na biračkom mestu,

2) izvode iz biračkog spiska i posebne izvode iz biračkog spiska po kojima se glasalo na biračkom mestu na izborima za članove svakog nacionalnog saveta;

3) zapečaćeni koverat u kojem je kontrolni list za proveru ispravnosti glasačke kutije;

4) zapečaćene kovertе u koje su stavljeni neupotrebljeni glasački listići za glasanje na izborima za članove svakog nacionalnog saveta koji je biran na biračkom mestu posebno;

5) zapečaćene kovertе u koje su stavljeni nevažeći glasački listići za glasanje na izborima za članove svakog nacionalnog saveta koji je biran na biračkom mestu posebno;

6) zapečaćene kovertе u koje su stavljeni važeći glasački listići za glasanje na izborima za članove svakog nacionalnog saveta koji je biran na biračkom mestu posebno;

7) zapečaćene kovertе u koje su stavljene potpisane potvrde o izbornom pravu za glasanje van biračkog mesta za glasanje na izborima za članove svakog nacionalnog saveta posebno;

8) sigurnosnu zatvornicu koja je korišćena za pečaćenje vreće sa izbornim materijalom prilikom primopredaje izbornog materijala između radnog tela i biračkog odbora pre glasanja.

(2) O primopredaji iz stava 1. ovog člana sastavlja se zapisnik na obrascu koji propisuje Komisija. Jedan primerak ovog zapisnika čuva se u opštinskoj/gradskoj upravi najmanje četiri godine, dok jedan primerak radno telo obavezno predaje Koordinatoru.

(3) Pošto se obavi primopredaja materijala iz stava 1. ovog člana, materijal iz stava 1. tač. 3)-6) i tačke 8) ovog člana stavlja se u vreću za odlaganje izbornog materijala, koja se u prisustvu članova radnog tela i članova biračkog odbora koji su predali materijal pečati sigurnosnom zatvornicom, čiji se serijski broj upisuje u zapisnik o primopredaji iz stava 2. ovog člana. Vreća se obavezno obeležava nalepnicom koja sadrži naziv grada/opštine i redni broj biračkog mesta. Zapečaćena vreća se može otvoriti samo na osnovu odluke Komisije, osim u slučaju iz člana 39. stav 5. ovog uputstva.

(4) Zapisnik o radu biračkog odbora, izvod iz biračkog spiska, poseban izvod iz biračkog spiska i koverat sa potvrdama o izbornom pravu za

glasanje van biračkog mesta ne stavljaju se u vreću sa ostalim izbornim materijalom, već ih radno telo pakuje odvojeno od ostalog izbornog materijala i tako odvojeno predaje Koordinatoru.

Član 38.

(1) Prilikom predaje izbornog materijala radnom telu nakon glasanja, birački odbor predaje i popunjeni obrazac evidencije o prisustvu na biračkom mestu članova i zamenika članova biračkog odbora.

(2) Evidencija iz stava 1. ovog člana sačinjava se u dva primerka, od kojih jedan ostaje kod opštinske/gradske uprave, a drugi se predaje radnom telu.

Član 39.

(1) Pošto preuzme izborni materijal od svih biračkih odbora, radno telo taj materijal odmah predaje Koordinatoru u sedištu upravnog okruga.

(2) Radna tela za grad Beograd izborni materijal preuzet od svih biračkih odbora, Koordinatoru predaju u zgradi Narodne skupštine u Beogradu, Ulica kralja Milana 14.

(3) Uz izborni materijal preuzet od biračkog odbora, radno telo Koordinatoru predaje i jedan primerak zapisnika o primopredaji izbornog materijala posle glasanja između biračkog odbora i radnog tela, kao i jedan primerak evidencija o prisustvu članova biračkog odbora na biračkom mestu.

(4) O primopredaji iz st. 1. i 2. ovog člana sastavlja se zapisnik na obrascu koji propisuje Komisija.

(5) Koordinator je ovlašćen da proveri sadržaj zapečaćene vreće sa izbornim materijalom koju je primio od radnog tela, u prisustvu radnog tela.

(6) Pošto izvrši proveru iz stava 5. ovog člana, Koordinator, u prisustvu radnog tela, vreću sa izbornim materijalom pečati novom sigurnosnom zatvornicom, čiji se serijski broj upisuje u zapisnik o primopredaji iz stava 4. ovog člana. Zapečaćena vreća se može ponovo otvoriti samo na osnovu odluke Komisije.

Član 40.

Primopredaji izbornog materijala između radnog tela i biračkih odbora, pre i posle glasanja, mogu da prisustvuju predstavnici predlagača izbornih lista. Prisustvovanje primopredaji izbornog materijala omogućiće se samo onim licima koja prilože ovlašćenje predlagača izborne liste za prisustvovanje primopredaji. Ovlašćenje mora da sadrži ime i prezime lica koje se ovlašćuje i broj njegove lične karte.

X. STANDARDI ZA IZBORNI MATERIJAL

Glasački listići

Član 41.

(1) Broj glasačkih listića koji se štampaju mora da bude jednak broju birača koji su upisani u birački spisak za svaku nacionalnu manjinu čiji se nacionalni savet bira.

(2) Komisija rešenjem, koje se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“, utvrđuje broj glasačkih listića koji se štampa, kao i broj rezervnih glasačkih listića.

(3) Broj rezervnih glasačkih listića za svaki nacionalni savet koji se bira ne može da bude veći od 0,5% od ukupnog broja birača svake nacionalne manjine, niti manji od 10, s tim da taj broj može da bude i veći, u skladu sa konačnim brojem birača koji utvrdi Komisija.

(4) Komisija propisuje tekst, oblik i izgled glasačkih listića.

Upotreba jezika i pisama

Član 42.

(1) Tekst obrazaca za podnošenje izborne liste, tekst zbirne izborne liste, tekst glasačkog listića, tekst obrasca zapisnika o radu biračkog odbora i tekst uverenja o izboru za člana nacionalnog saveta nacionalne manjine štampaju se na srpskom jeziku, ćirilicom.

(2) Ako su jezik i pismo nacionalne manjine čiji se nacionalni savet bira u službenoj upotrebi u najmanje jednoj jedinici lokalne samouprave, tekstovi materijala iz stava 1. ovog člana štampaju se dvojezično, odnosno i na jeziku i pismu nacionalne manjine, i to tako što se tekst na jeziku i pismu nacionalne manjine štampa ispod teksta na srpskom jeziku i ćirilici, u istom obliku i sa istom veličinom slova.

Priprema za štampanje glasačkih listića

Član 43.

(1) Nakon donošenja odluke o tekstu i izgledu glasačkih listića, Komisija sačinjava uzorak glasačkog listića koji overava predsednik Komisije svojim potpisom i pečatom Komisije.

(2) Na osnovu overenog uzorka glasačkog listića, štamparija izrađuje grafičke ploče.

(3) Proces štampanja započinje stavljanjem grafičkih ploča u mašine za štampanje, u prisustvu predstavnika Komisije.

(4) Po puštanju u pogon štamparskih mašina, prvi primerci glasačkih listića se na licu mesta uništavaju sve dok se ne odštampa glasački listić koji zadovoljava optimalne grafičke standarde.

(5) Prvi odštampani glasački listić koji ispunjava optimalne grafičke standarde, predsednik Komisije upoređuje sa overenim uzorkom glasačkog listića.

(6) Pošto utvrdi da je odštampani primerak glasačkog listića podudaran sa overenim uzorkom, predsednik Komisije svojim potpisom odobrava štampanje glasačkih listića u utvrđenom broju primeraka.

(7) Odmah po završetku štampanja, komisija koju čine predstavnici Komisije, predlagača izbornih lista i štamparije uništava kompjutersku pripremu za izradu grafičkih ploča i grafičke ploče.

(8) O uništavanju kompjuterske pripreme i grafičkih ploča sastavlja se zapisnik, a uništene grafičke ploče se predaju Komisiji.

Nadzor nad štampanjem

Član 44.

- (1) Štampanje glasačkih listića nadzire Komisija.
- (2) Komisija je dužna da omogući javnost štampanja glasačkih listića.
- (3) Predstavnici predlagača izbornih lista imaju pravo da prisustvuju štampanju, brojanju i pakovanju glasačkih listića i dostavljanju glasačkih listića Komisiji, radnim telima, odnosno biračkim odborima.
- (4) Komisija je dužna da blagovremeno obavesti predlagače izbornih lista o tome da njihovi predstavnici imaju pravo da prisustvuju štampanju, brojanju, pakovanju i dostavljanju glasačkih listića, kao i o tome gde se odvijaju i kad počinju te radnje.
- (5) Ovlašćeno lice predlagača izborne liste dostavlja Komisiji u pismenom obliku obaveštenje o licima koja će prisustvovati štampanju, brojanju i pakovanju glasačkih listića, u kojem se za svako to lice navodi ime i prezime, broj lične karte i broj mobilnog telefona.
- (6) Predstavnici predlagača izbornih lista koji prisustvuju predaji glasačkih listića Komisiji i primopredaji glasačkih listića radnim telima, odnosno biračkim odborima, moraju da imaju ovlašćenje za prisustvovanje navedenim radnjama, koje sadrži ime i prezime predstavnika, broj lične karte i broj mobilnog telefona.
- (7) Javno preduzeće „Službeni glasnik“ je dužno da vodi evidenciju prisustva predstavnika predlagača izbornih lista štampanju, brojanju i pakovanju glasačkih listića.

Glasačka kutija

Član 45.

Za glasanje na izborima koristi se glasačka kutija izrađena prema Uputstvu o obliku i dimenzijama glasačke kutije („Službeni glasnik RS“, broj 42/00).

Sprej za obeležavanje prsta birača

Član 46.

Obeležavanje prsta birača kao znak da je birač glasao vrši se sprejom od specijalnog nerastvorljivog UV mastila, vidljivog pod posebnom svetlošću UV lampe.

XI. STATISTIČKA OBRADA PODATAKA

Član 47.

- (1) Statističku obradu podataka pri sprovođenju izbora obavlja republička organizacija nadležna za poslove statistike, na osnovu zapisnika o radu biračkih odbora, koje mu dostavlja Komisija.
- (2) Republička organizacija nadležna za poslove statistike određuje lice koje će, po završetku glasanja, prisustvovati primopredaji izbornog materijala između biračkih odbora i radnih tela i izvršiti logičko-računsku kontrolu podataka

u zapisnicima o radu biračkih odbora, kao i pripremiti podatke o privremenim rezultatima izbora.

(3) Predlagači izbornih lista imaju pravo da prisustvuju statističkoj obradi podataka o rezultatima izbora.

(4) Ovlašćeno lice predlagača izborne liste dostavlja Komisiji u pismenom obliku obavještenje o licima koja će prisustvovati statističkoj obradi podataka o rezultatima izbora, sa podacima o licima koja će prisustvovati obradi, i to: imenom i prezimenom, prebivalištem i adresom stana i brojem lične karte.

Član 48.

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje logičko-računske greške koje su posledica očigledne omaške u popunjavanju zapisnika, a koje ne utiču na utvrđivanje rezultata izbora, Koordinator je ovlašćen da, u saradnji sa predstavnicima republičke organizacije nadležne za poslove statistike, u sedištu Komisije, izvrši i parafira ispravke tih omaški, ako u zapisniku o radu biračkog odbora:

1) nije upisan broj ukupno upisanih birača ili se upisani broj razlikuje od konačnog broja birača utvrđenog rešenjem Komisije o utvrđivanju konačnog broja birača;

2) nije upisan broj važećih glasačkih listića, a zbir broja nevažećih glasačkih listića i broja glasova koje je pojedinačno dobila svaka izborna lista je jednak broju glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji;

3) nije upisan broj nevažećih glasačkih listića, a zbir broja glasova koje je dobila svaka izborna lista je jednak ili manji od broja glasačkih listića koji se nalaze u glasačkoj kutiji;

4) broj primljenih glasačkih listića nije jednak zbiru neupotrebljenih glasačkih listića i broja birača koji su glasali, a svi ostali rezultati glasanja su logičko-računski ispravni.

Član 49.

(1) Izveštaj sa ukupnim rezultatima izbora za svaki nacionalni savet Komisija utvrđuje i objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije“ u roku od 96 časova od časa završetka glasanja.

(2) Od završetka glasanja do objavljivanja rezultata izbora, Komisija objavljuje privremene podatke o rezultatima izbora.

(3) Komisija na svojoj internet stranici objavljuje rezultate glasanja za svaki nacionalni savet po biračkim mestima.

XII. NADGLEDANJE I PRAĆENJE RADA ORGANA I TELA ZA SPROVOĐENJE IZBORA

Predstavnici predlagača proglašanih izbornih lista

Član 50.

(1) Rad organa za sprovođenje izbora mogu nadgledati predstavnici predlagača proglašanih izbornih lista.

(2) Za nadgledanje rada Komisije predlagač proglašene izborne liste može da ovlasti do dva svoja predstavnika, s tim da sednici Komisije može da prisustvuje samo jedan predstavnik predlagača proglašene izborne liste.

(3) Za nadgledanje rada biračkog odbora na sprovođenju glasanja i utvrđivanju rezultata glasanja, predlagač proglašene izborne liste može da ovlasti do dva svoja predstavnika.

(4) Jedan predstavnik predlagača proglašene izborne liste može da bude ovlašćen za nadgledanje rada više biračkih odbora, s tim da za nadgledanje rada jednog biračkog odbora mogu da budu određena samo dva lica.

(5) Za nadgledanje rada organa za sprovođenje izbora predlagač izborne liste može da ovlasti punoletnog državljanina Republike Srbije.

(6) Za nadgledanje rada organa za sprovođenje izbora predlagač izborne liste ne može da ovlasti kandidata za člana nacionalnog saveta ili člana organa i tela angažovanih na sprovođenju izbora.

(7) Predstavnicima predlagača proglašene izborne liste mogu da nadgledaju rad samo onih biračkih odbora koji sprovode izbore za članove nacionalnog saveta na kojima učestvuje predlagač proglašene izborne liste.

(8) O svojim predstavnicima ovlašćenim za nadgledanje rada Komisije, predlagač proglašene izborne liste obaveštava Komisiju najkasnije pet dana pre dana održavanja izbora.

(9) O svojim predstavnicima ovlašćenim za nadgledanje rada biračkih odbora po jedinicama lokalne samouprave i biračkim mestima, predlagač proglašene izborne liste obaveštava Komisiju najkasnije deset dana pre dana održavanja izbora, na obrascu koji propisuje Komisija.

(10) Predstavnicima predlagača izborne liste ovlašćenim za nadgledanje rada organa za sprovođenje izbora Komisija izdaje odgovarajuće akreditacije u koje se upisuju neophodni podaci navedeni u obaveštenju Komisiji o predstavnicima predlagača izborne liste.

(11) Blagovremeno primljena obaveštenja iz stava 9. ovog člana, Komisija dostavlja biračkim odborima, preko radnih tela.

(12) Licu koje se nalazi na spisku ovlašćenih predstavnika predlagača izborne liste, dostavljenom biračkom odboru od strane Komisije, i koje na biračko mesto dođe sa akreditacijom koju mu je izdala Komisija, birački odbor je dužan da omogući da nesmetano nadgleda rad biračkog odbora u svim fazama njegovog rada, počev od pripreme za otvaranje biračkog mesta do utvrđivanja rezultata izbora.

(13) Troškove nadgledanja rada organa za sprovođenje izbora snose predlagači proglašanih izbornih lista čiji predstavnici nadgledaju rad organa za sprovođenje izbora.

Domaći posmatrači

Član 51.

(1) Zainteresovana registrovana udruženja čiji se ciljevi ostvaruju u oblasti izbora i zaštite ljudskih i manjinskih prava, koja žele da prate rad organa za sprovođenje izbora, podnose prijavu Komisiji najkasnije pet dana pre dana održavanja izbora, na obrascu koji propisuje Komisija.

(2) Uz prijavu se prilaže izvod iz Registra udruženja i spisak lica koja se prijavljuju za posmatrača rada organa za sprovođenje izbora (domaći posmatrači), na obrascu koji propisuje Komisija.

(3) Udruženje može za posmatrača da prijavi punoletnog državljanina Republike Srbije.

(4) Udruženje ne može za posmatrača da prijavi kandidata za člana nacionalnog saveta ili člana organa i tela angažovanih na sprovođenju izbora.

(5) Za praćenje rada Komisije udruženje može da prijavi najviše dva posmatrača.

(6) Za praćenje rada pojedinog biračkog odbora udruženje može da prijavi najviše jednog posmatrača.

(7) Ispunjenost uslova za praćenje rada organa za sprovođenje izbora, predsedavajući konstatuje na sednici Komisije, na osnovu izveštaja sekretara Komisije.

Strani posmatrači

Član 52.

(1) Zainteresovane međunarodne i strane organizacije i udruženja koja žele da prate rad organa za sprovođenje izbora podnose prijavu Komisiji najkasnije deset dana pre dana održavanja izbora, na obrascu koji propisuje Komisija. Uz prijavu se prilaže i spisak lica koja se prijavljuju za posmatrača rada organa za sprovođenje izbora (strani posmatrači), kao i prevodilaca koji će biti u pratnji prijavljenih posmatrača, na obrascu koji propisuje Komisija.

(2) Prijavu i spisak iz stava 1. ovog člana, Komisija bez odlaganja dostavlja ministarstvu nadležnom za spoljne poslove, radi davanja mišljenja, koje je dužno da mišljenje o prijavi Komisiji dostavi u roku od tri dana od dana njenog prijema.

(3) U slučaju pozitivnog mišljenja ministarstva nadležnog za spoljne poslove, predsedavajući, na osnovu izveštaja sekretara Komisije, na sednici Komisije konstatuje da je međunarodnoj ili stranoj organizaciji, odnosno udruženju odobreno praćenje rada organa za sprovođenje izbora.

Član 53.

(1) Zainteresovani predstavnici stranih država koji žele da prate rad biračkih odbora, podnose prijavu Komisiji, preko ministarstva nadležnog za spoljne poslove, najkasnije deset dana pre dana održavanja izbora, na obrascu koji propisuje Komisija. Uz prijavu se prilaže i spisak lica koja se prijavljuju za posmatrača rada biračkih odbora na sprovođenju izbora (strani posmatrači), kao i prevodilaca koji će biti u pratnji prijavljenih posmatrača, na obrascu koji propisuje Komisija.

(2) Ministarstvo nadležno za spoljne poslove prosleđuje prijavu i spisak iz stava 1. ovoga člana sa mišljenjem Komisiji u roku od tri dana od dana njihovog prijema.

(3) U slučaju pozitivnog mišljenja ministarstva nadležnog za spoljne poslove, predsedavajući, na osnovu izveštaja sekretara Komisije, na sednici Komisije konstatuje da je predstavnicima strane države odobreno praćenje rada biračkih odbora na sprovođenju izbora.

Ovlašćenje i akreditacije posmatrača

Član 54.

(1) Po konstataciji o ispunjenosti uslova za praćenje rada Komisije, odnosno biračkih odbora, Komisija podnosiocu prijave izdaje odgovarajuće ovlašćenje za praćenje rada organa za sprovođenje izbora, a domaćim i stranim posmatračima i prevodiocima odgovarajuće akreditacije u koje se upisuju neophodni podaci iz spiska priloženog uz prijavu.

(2) Troškove praćenja rada organa za sprovođenje izbora snose podnosioci prijave čiji posmatrači prate izbore.

Položaj predstavnika predlagača izbornih lista i posmatrača

Član 55.

(1) Predstavnici predlagača izbornih lista koji nadgledaju rad organa za sprovođenje izbora, posmatrači, kao i prevodioci u pratnji posmatrača, dužni su da akreditacije koje im je izdala Komisija nose na vidnom mestu.

(2) Organi za sprovođenje izbora su dužni da predstavnicima predlagača izbornih lista, kao i posmatračima i prevodiocima u njihovoj pratnji, omoguće nesmetano nadgledanje, odnosno praćenje svake izborne radnje. Prevodilac nema pravo da na biračkom mestu boravi sam, bez posmatrača u čijoj je pratnji.

(3) Komisija i birački odbori su dužni da u zapisnicima o svom radu konstatuju prisustvo predstavnika predlagača izbornih lista i posmatrača.

(4) Predstavnici predlagača izbornih lista i posmatrači dužni su da postupaju po pravilima o održavanju reda na biračkom mestu.

(5) Predstavnici predlagača izbornih lista imaju pravo da iznesu primedbe na rad biračkog odbora prilikom sprovođenja glasanja i utvrđivanja rezultata glasanja, koje se unose u zapisnik o radu biračkog odbora.

(6) Birački odbor može da sa biračkog mesta udalji predstavnika predlagača izborne liste ili posmatrača ako se ne pridržavaju pravila o održavanju reda na biračkom mestu, ako na biračkom mestu koriste mobilni telefon ili druga sredstva veza i komunikacija, a posebno ako ometaju rad biračkog odbora.

(7) Birački odbor je dužan da o udaljenju predstavnika predlagača izborne liste ili posmatrača i razlozima za udaljenje odmah obavesti Komisiju, preko radnog tela.

(8) Komisija može da posmatraču oduzme ovlašćenje i akreditaciju ukoliko se posmatrač ne ponaša u okviru svojih ovlašćenja.

XIII. SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE IZBORA

Član 56.

(1) Sredstva za sprovođenje izbora koriste se za:

- nabavku, štampanje i prevođenje izbornog materijala;
- naknade za rad članova Komisije;
- naknade za rad članova biračkih odbora;
- naknade za rad članova radnih tela;
- naknade za rad opštinskih/gradskih uprava na obavljanju poslova utvrđenih ovim uputstvom;
- naknade za rad zaposlenih u Službi Narodne skupštine i drugih lica angažovanih da za Komisiju obavljaju stručne i druge poslove u vezi sa sprovođenjem izbora;
- naknade za službena putovanja predsednika i članova Komisije, kao i zaposlenih u Službi Narodne skupštine i drugih lica angažovanih u vezi sa sprovođenjem izbora, u skladu sa važećim propisima;
- obuke članova radnih tela i biračkih odbora;
- statističku obradu rezultata glasanja;
- nabavku kancelarijskog i ostalog potrošnog materijala;
- prevoznike, PTT, ugostiteljske i druge usluge.

(2) Nalogodavci za raspolaganje sredstvima su predsednik Komisije, sekretar Komisije i njihovi zamjenici.

XIV. ZAVRŠNE ODREDBE**Član 57.**

Obrasce za sprovođenje izbornih radnji Komisija propisuje u roku od pet dana od dana donošenja odluke o raspisivanju izbora.

Član 58.

Ovo uputstvo stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.